

BATAKURU PUULUSA HAA E 'BE ROOMU 'BEN

1 ¹ Immorde e an min Puulusa, nduu kurkaadu Iisaa Almasiihu on, noddaaɗo wonugol *sahaabaajo, wadaaɗo feere fii yottingol Kibaaru Moyyɔ Alla on. ² Hari Allaahu on fodiriino oo Kibaaru immorde e annabaaɓe ɓen e nder bindi seniidi ɗin. ³ Tawi ko on Kibaaru sifii ko fii Bidɗo makko on: ka baɗɗe ɓandu ko e bolondaa Daawuuda o jibinaa, ⁴ ka baɗɗe *Ruuhu Seniido on, immintineede makko e hakkunde mayɓe ɓen ɓanginirii bawgal ko o *Bidɗo Alla, ɗun ko Iisaa Almasiihu Joomi men on. ⁵ Ko kanko men hebiri moyyere e sahaabankaaku fii ardagol yimɓe e nder leyɗi ɗin fow e innde makko fii gomdingol mo e doftagol mo. ⁶ Onon kadi hidon tawdaa e maɓɓe, onon ɓee ɓe Alla noddii yo wonu ɓe Iisaa Almasiihu on. ⁷ Onon wonɓe Roomu ɓen fow, noddaaɓe wonugol ɓe Alla yidi e jeyaabe Alla: yo buttu e moyyere wonan on immorde e Alla, on Baabaajo men, e Iisaa Almasiihu Joomi on.

Fii Yela Puulusa on Yahugol Roomu

⁸ Mido jarnude taho on Alla an, immorde e Iisaa Almasiihu on, fii mon on fow, ko fii gomɗinal mon ngal ko lollungal e aduna on fow. ⁹ Alla, on mo mi rewirta ruuhu an on e nder yottingol Kibaaru Moyyɔ Bidɗo makko on, ko seedee an wonde mido maandinde fii mon ɗande woo ka toraaje an. ¹⁰ Awa kadi mido toraade Alla soono woo, si tawii ko faale makko hebugol feere no mi yaara ka mon jooni. ¹¹ Ko fii mido faalaa yi'ude on fota fii hewtingol on dokkal goo iwrungal e Ruuhu Alla on fii no tabitiron, ¹² maadun fii no wakkilindiriren ka mon, mo kala e men wakkilora gomɗinal oya ngal.

¹³ Mi faalaaka yo on ronku andude, yo musibɓe an, wonde soono woo mi eɓɓay yahugol yi'a on, fii no mi soɗitira battane moyyee hakkunde mon, onon kadi, wano beya ɓe wonaa Yahuudiyanke heddiibe non. Kono haa jooni mi hebaali feere. ¹⁴ Ko

fii no farlii mi andingol *Gereekiyankeebe ben e leyyí di finaa din, e faamu be ben e njofoobe ben. ¹⁵ Ko dun wadi si mido faalaa yottingol e mon Kibaaru Moyyo on, onon wonbe Roomu ben kadi.

¹⁶ Ko fii mi hersiraa Kibaaru Moyyo on, dun ko bawgal Alla fii kisiyee wonannde kala gomdindo, ko adii kon taho ko *Yahuudiyankeebe ben, hikki don be wonaa Yahuudiyanke ben. ¹⁷ Ko dun wadi, peewal Alla ngal no banginireede Kibaaru Moyyo on, gila ka gomdinal fuddi haa ka ngal hatti, wano windori non: «Feewudo on wuuriray gomdinal ngal.»^a

Fii Tikkere Alla nden e hoore Yeddube mo ben

¹⁸ Tikkere Alla nden no bangi iwruude ka kammu e hoore kala junuubu e kala bone ko yimbe suudiraybe goonga on kuude mun bonde wadata. ¹⁹ Ko fii ko waawaa andeede e Alla kon no feenani be kambe, bay Alla feyninani be dun. ²⁰ Bay, ko yi'otaako kon e Alla, dun ko bawgal makko poomayankewal ngal e allankaaku makko ngun, kuude makko den no bangini dun fota gila ka fuddoode aduna. Be alaa lamitorgal. ²¹ Ko fii nde be andunoo Alla, be ronki mo mawninirde wa Alla, awa kadi be jarnaali mo, kono be majjiri haalaaji mehi, berde mabbe de alaa faamu den kadi yollii ka nder niibe. ²² E nder ko be mantorta ko be faamu be kon, be laatii njofoobe. ²³ Be lontiniri mangu Alla, mo maayataa on, mbaadiiji lontiidi neddanke maayaydo e colli e kulle yaarooje koyde nay e kulle daasotoode.

²⁴ Ko dun wadi si Alla accidi be e himmeeji berde mabbe e angal laabal, fii no be hayfinira balli mabbe din kambe tigi. ²⁵ Dun ko ben lontinirbe goonga Alla on fenaande, yanganiibe rewí ko tagaa kon, doo e be yanganaade rewa Tagudo on, on mo mantoore wonani haa poomaa. Aamiina!

^a1.17 Hab. 2.4

²⁶ Ko ðun si Alla accidi ɓe e himmeeji maɓɓe hersiniidi ðin. Ko fii rewɓe maɓɓe ɓen lontinirii dewle mun ðen e kuude harmude. ²⁷ Worɓe ɓen kadi wano non, ɓe seli yiidugol e rewɓe ɓen, hiɓe hubɓani faaleeji hakkunde maɓɓe kamɓe worɓe ɓen, hiɓe yiida hakkunde maɓɓe e mbalndi, hiɓe hettude njoddi handundi e majjere maɓɓe nden. ²⁸ Bay ɓe sikkii moyɣaa ka ɓe anda Alla, Alla accidi ɓe e ngun faamu ɓoyliingu, fii wadugol piiji ði haanaa. ²⁹ Ko ɓe heewube nooneeji ði feewaa e bonkiiji e miile e bone e nawliigu e warugol e yeddondiral e kippugu e hunyeendi e baddi. ³⁰ Ko ɓe jo'ooɓe, aɗube Alla, yennooɓe. Ko ɓe mawnintiniibe e mantiibe e sincooɓe ko boni e murtanɓe mawɓe mun, ³¹ ɓe aldaa e faamu, ɓe sellaa kongol, ɓe aldaa e giggol, ɓe aldaa e yurmeende. ³² Fii kala hiɓe andi yamiroore Alla feewunde nden ko wi'i kon wonde ɓen wadayɓe ðin piiji ko foddube e mayde, hiɓe wadude ðun, hiɓe jaɓani kadi ɓen wonɓe wadude ðun.

Fii Naawoore Alla Feewunde nden

2 ¹ An kadi non, oo feloowo, a maraa lamitorgal woo. Ko fii nde hiɗa fela ɓeya, haray hiɗa fawude hoore maa jaawoore an tigi. Ko fii an, wondo felude on, hiɗa wadirde wa maɓɓe. ² Hiden andi, ɓen warrooɓe non, Alla jaawiray ɓe goonga on. ³ An oo feloowo ɓen wadirooɓe non, hara hiɗa wadira non tigi, a sikku a daday jaawoore Alla nden? ⁴ Kaa a yawiti ngaluuji moyɣere makko nden e mujal makko ngal e yondinaare makko nden, e ɓaawo andugol wonde moyɣere Alla nden no poodude ma e tuubuubuyee?

⁵ Kono sabu sattere maa fii nden e ɓernde maa yoorunde nden, hiɗa mooba tikkere fii jalaande tikkere nden, ðun ko fii jande feenugol jaawoore Alla feewunde nden, ⁶ on Jonnitoyoowo mo kala njoddi kuude mun ðen. ⁷ Ngurndan poomayankejan* ðan wonanay ɗajɗiibe e wadugol ko moyɣi, daɓɓa darja on e teddungal e ngurndan ðan lannataa ðan, ⁸ kono wondube e haasidi ɓen, salii doftaade goonga on fii doftagol angal peewal ngal: tikkere e monee no maranaa

be. ⁹ Satteende e annde wonanii kala wadoowo ko boni, ko adii kon ko Yahuudiyankebe ben, hikki don be wonaa Yahuudiyanke ben. ¹⁰ Kono darja e teddungal e buttu wonanii kala on wadoowo ko moyyí, ko adii kon ko Yahuudiyankebe ben, hikki don be wonaa Yahuudiyanke ben. ¹¹ Ko fii gidaaale alaa ka Alla.

¹² Kala ben waduube junuubu e baawo andugol Sariya on, mulay e baawo Sariya on. E kala non kadi wadufo junuubu e hoore andugol Sariya on, jaawirte Sariya on. ¹³ Ko dun wadi, hinaa hedotoobe Sariya on woni feewube yeeso Alla, kono ko doftotoobe Sariya on jogortee feewube. ¹⁴ Si tawii non be wonaa Yahuudiyanke ben, ben be maraa Sariya, wadii ko Sariya on wi'i kon tigi, dun ko ben be maraa Sariya, haray hiibe mari sariya fii maɓbe kambe tigi. ¹⁵ Dun haray be ɓanginii wonde kuugal Sariya on no windii ka berde maɓbe, fondo maɓbe ngon no seeditaade dun, miijooji maɓbe din kadi no felude be e saa'i goo, e saa'i goo no dandude be. ¹⁶ Ko dun fow feenoyta jande Alla jaawoyta miijooji berde yimbe suudiidi din, o jaawiroya di Iisaa Almasiihu on, wano Kibaaru Moyyo mo mi yottini on holliri non.

Fii Yahuudiyankebe ben e Sariya on

¹⁷ An oo wi'itiido Yahuudiyanke, hoolordo Sariya on, wondo mantorde Alla, ¹⁸ andufo faale makko on, waawufo sendindirde ko buri moyyude kon, bay ko a jangirfo Sariya on, ¹⁹ an oo hooliido wonay ardotoofo bumbe, hoolii kadi wonanay ben wonbe ka niwre ndaygu, ²⁰ andinoowo ben be alaa faamu, karamokoojo faybe, bay hida mari gandal timmungal e goonga sellufo ka nder Sariya: ²¹ awa an, oo wondo jannude beya, e hara a alaa jannitaade an tigi? An, oo waajotoofo wota wujje, hinaa hida wujjude? ²² An, oo wondo wi'ude wota jeene, hinaa hida jeenude? An, oo ajudo sanamu, hinaa hida wujjude di, huutora? ²³ An, oo darjinordo Sariya on, hinaa hida hayfinirde Alla bonnugol Sariya on?

²⁴ Ko fii no windii: «Sabu mon innde Alla nden no hoyneede e hakkunde ɓe wonaa Yahuudiyanke ɓen.»^b

²⁵ No fellitaa wonde *sunninegol no hitti, si tawii a huutorii Sariya on, kono si a bonnii Sariya on, haray ko sunninadaa kon wonii meere. ²⁶ Si tawii non mo sunninaaka on doftike yamirooje Sariya on, hara angal sunninegol makko ngol jabirtaake wa sunninaado? ²⁷ Awa, on neddo mo sunninaaka e bandu, timmino Sariya on, jaawete an oo mo doftaaki Sariya on, fii kala hida wondi e bindi ɗin e sunninande nden. ²⁸ Yahuudiyankeyaagal wonaa ka kene, sunninande kadi hinaa feɓunde e bandu nden. ²⁹ Kono Yahuudiyankeejo, ko wondo ɗun ka nder. Sunninande haqiiqaare nden ko nde ka ɓernde, yaadunde e Ruuhu Allaahu on, hara hinaa yaadunde e bindi nden. Mantoore sifa on Yahuudiyankeejo wonaa e yimɓe ɓen iwrata, kono ko e Alla.

Fii Angal Peewal Yimɓe ɓen

3 ¹ Ko ɓural hongal Yahuudiyanke mari? E ko hondun woni nafa *sunninegol? ² No mari nafa e ɗi fow. Ko adii kon, daaluyeeji Alla ɗin ko Yahuudiyankeeɓe ɓen halfinaa. ³ E ko hondun si wobɓe e maɓɓe wonaali sella-findeeɓe? E hara ngal angal sella-findeyaagal maɓɓe ɗuytay godɗun e sella-findeyaagal Alla ngal?

⁴ Pellet hinaa non! Hay si yimɓe ɓen fow ko fenooɓe, Alla kan ko goongaajo, wano windori non wonde: «Peewal maa ngal no feɓjira konguɗi maa ɗin, nde jaawadaa woo wonaa fooluɗo.»^c

⁵ Si tawii non angal peewal men ngal feɓjini wonde Alla ko feewuɗo, haray ko hondun wi'eten? Kere si Alla tippinii tikkere makko nden, haray hinaa o Feewuɗo? (ɗun ko haala nedɗanke non!) ⁶ Pellet hinaa non! Si hinaa ɗun, ko honno Alla jaawirta aduna on? ⁷ E si tawii fenaande an nden no ɓurtude ɓanginde

^b2.24 Isa. 52.5 e Haz. 36.22

^c3.4 Zab. 51.6

goonga Alla on fii darja makko on, haray ko fii hondun min tigi mi jaawirtee wa junuubankeejo haa jooni? ⁸ Awa ko hondun hadi wi'en, wano aybinoobe goo wi'irta wonde hiden wi'a: «Waden ko boni, fii ko moyyi yo yaltu.»? Donkineede ben yimbe ko ko feewi!

Fii no Fow Woniri e nder Junuubi

⁹ Awa, enen Yahuudiyankeebe, ko hondun burden beya? Hay fus! Ko fii en banginii wonde kala Yahuudiyankeejo e mo wonaa Yahuudiyanke no e nder junuubu, ¹⁰ wano windori non:

«Feewudo alaa, hay e gooto non!

¹¹ Hay gooto alaa faamu,
hay gooto alaa dabbe Alla.

¹² Fow ko huccube Alla,
awa kadi be fow ko be boyliibe,
hay gooto alaa wondo wadude ko moyyi,
hinaa non hay e gooto!

¹³ Konondi mabbe din ko genaale udditiide,
hibe huutora dende mabbe den fii janfagol,
tuutaade toni mabbe din ko tooke mboddi.

¹⁴ Kundule mabbe den no heewi kuddi e hahhannde,

¹⁵ koyde mabbe den no hawjani hibbugol yiyan,

¹⁶ yeebaare e tampere no ka date mabbe.

¹⁷ Be andaali datal buttu ngal,

¹⁸ awa kadi kulol Alla alaa e gite mabbe.»^d

¹⁹ Hiden andi wonde ko Sariya on wi'i kon fow ko wonbe e ley Sariya on wi'aa, fii no kala hunduko ombiree, e no Alla jaawira yimbe aduna on fow. ²⁰ Ko fii hay

^d3.10-18 Zab. 5.9, 10.7, 14.1-3, 36.2, 53.2-4, 140.3, e Isa. 59.7-8

gooto jogortaake feewudo yeeso Alla fii ko o doftii Sariya on kon, ko fii ko immorde e Sariya on junuubu andori.

Fii Peewal Immorde e Gomdinal

²¹ Kono jooni, Alla fejninii ko honno goddo waawetee jogoreede feewudo yeeso Alla e baawo Sariya on, wano Sariya on e annabaabe ben seeditori non. ²² Alla jogoray yimbe ben feewube sabu ko be gomdini Iisaa Almasiihu on kon, dun ko gomdinbe ben fow. Ko fii sendondiral alaa: ²³ fow wadii junuubu, be waawataa hewtude mangu Alla ngun. ²⁴ Awa ko tippude e dokkal moyyuki makko kin be jogoraa feewube rewruude e cottudi wondi e Iisaa Almasiihu on ndin, ²⁵ on mo Alla toddii wonugol sadaka fii, rewruude e yiiyan makko dan, no gomdinbe mo ben hebira yaafuyee junuubaaji. Alla wadi dun fii bangingol peewal mun ngal, ko fii o donkinaali bee wadunoobe junuubi feyyunoodi din fewndo mujal makko ngal.

²⁶ O faalaama banguinde peewal makko ngal e oo saa'i fewndiido, dun fow ko fii no andiree ko o Feewudo, o jogitora on gomdindo Iisaa wa feewudo.

²⁷ Ko dalil hondun non mantortee? Dalil woo alaa! Maa ko sabu hondun? Hara ko kuude den? Oo'o, kono ko gomdinal ngal. ²⁸ Ko fii hiden wi'a wonde ko sabu gomdinal ngal neddo jogoraa feewudo, e baawo doftagol Sariya on. ²⁹ Kaa hara Alla ko Alla Yahuudiyankebe ben tun? E hinaa o Alla be wonaa Yahuudiyanke ben kadi? Hiiyii, ko o Alla be wonaa Yahuudiyanke ben kadi! ³⁰ Bay ko Alla gooto woni jogordo sunninaabe ben feewube sabu gomdinal mabbe ngal, o jogora be sunninaaka ben kadi feewube sabu gomdinal mun ngal. ³¹ E hara dun no firi wonde en bonnitirii Sariya on gomdinal ngal? Pellet wonaa non! Ka liddle dun, hiden tambitaade Sariya on!

Misal Yettaangal e Ibraahiima

4¹ Awa ko hondun wi'eten fii Ibraahiima, oo maamiraawo amen iwrude ka yiiyan? Ko hondun o hebi? ² Si tawno ko sabu kuude den Ibraahiima jogoranoo feewudo, harayno himo mari feere mantagol. Kono hinaa non woniri yeeso Alla! ³ Ko hondun bindi din wi'i e dun? «Ibraahiima gomdini Alla, ngal gomdinal makko jogoranaa mo peewal.»^{d4} E hin-le, on mo golli, njoddi makko ndin jogitoranaaka mo wa dokkal, kono ko ko haani. ⁵ On mo gollaali non, kono gomdini Alla on Jogoroowo be feewaa ben feewube, haray gomdinal makko ngal no jogoranaa mo peewal. ⁶ Daawuuda kadi no haali fii maloore neddo mo Allaahu on jogitori feewudo e baawo kuugal:

⁷ «Maloore wonanii ben be bonkijji mun din yaafaa,
be tawata junuubaaji mun din montaama.

⁸ Maloore wonanii on neddo,
mo Joomiraado on jogoraali junuubu mun.»^e

⁹ E hara nden maloore ko fii sunninaabe ben tun, kaa ko fii be sunninaaka ben kadi? Ko fii hiden wi'a: «Ibraahiima gomdini Alla, ngal gomdinal makko jogoranaa mo peewal.»¹⁰ Ko honno o wa'unoo kanko Ibraahiima fewndo ngal jabanaa mo? Hari o teddinaama, kaa o teddinaaka? Hari o teddinaaka taho, ko mo o teddinaaka wonnoo ¹¹ fewndo o hendii maande *sunninegol ngol, wa battatere peewal ngal o hebiri gomdinal ngal, fewndo ko o teddinanooka. Ko non o woniri ben kala gomdindo, hay be sunninanooka ben, fii no be jogoree feewube. ¹² O laatii kadi ben sunninaabe ben, hinaa non sunninaabe ben tun, kono kadi ko o ben ben jokkuube laawi gomdinal ngal kanko ben men Ibraahiima o hebunoo ngal wa fewndo ko o teddinanooka taho.

^d4.3 Fud. 15.6

^e4.8 Zab. 32.1-2

¹³ Ko ðun wadi, hinaa tippude e Sariya on Ibraahiima e jurriya mun on fodiraa ronugol aduna on, kono ko tippude e peewal iwrungal e gomɗinal ngal. ¹⁴ Si tawno ko tippude e Sariya on ronirten, harayno gomɗinal ngal ko fus, awa kadi harayno fodaari ndin firtaama. ¹⁵ Ko fii Sariya on ko tikkere rimata. Ka Sariya on non alaa ðon, haray bonnugol Sariya on alaa.

¹⁶ Awa, ko ðun wadi ko gomɗinal ngal fodaari ndin ronirtee, fii no laatora dokkal moyƴere, fii no jurriya on fow hendora fodaari ndin, wonaa non jogiibe Sariya on tun, kono ko hay jogiibe gomɗinal Ibraahiima maama men ngal en fow, ¹⁷ wano windori non: «Mi wadii ma maamaajo leyƴi ðuudufi.»^f Ko o maama men en fow yeeso Alla, on mo o gomɗini, on Yedoowo maybe ben ngurndan, on Woodinoowo ko woodanooka. ¹⁸ O tanyinii ka tama'u alaa, o gomɗini. Ko nii o woniri maamaajo leyƴi ðuudufi, wano daaliranoo non: «Ko nii jurriya maa on ðuudiroyta!»^{g19} E baawo lo'angol gomɗinal ngal, o tawi bandu makko ndun fayda ko mayndu, ko fii hari moggo o teeminii, awa kadi hari dimdimol Saarata ngol ko mayngol. ²⁰ Awa o hutitoraali fodaari Alla ndin sabu angal gomɗinal, kono o wonti tiida-gomɗinaljo, o mawnini Alla. ²¹ O felliti wonde Alla no mari bawgal hunnugol ko o fodi kon. ²² Ko ðun wadi si gomɗinal makko ngal jogoranaa mo peewal. ²³ Hinaa fii makko kanko tun ðun windiraa, ²⁴ kono ko fii men, enen kadi, enen bee jogorteebe feewube, gomɗinbe on Immintindo Joomi men on Iisaa e hakkunde maybe ben, ²⁵ ittaado sadaka fii bonnereeji men ðin, e immintinaado fii yo en jogoree wa feewube.

Fii Humondiral e Alla

5 ¹ Nde tawnoo en jogoraama feewube sabu gomɗinal men ngal, hiden mari buttu e Alla rewruude e Iisaa Almasihu Joomi men on. ² Ko sabu makko hebirden, iwrude e

^f4.17 Fud. 17.5

^g4.18 Fud. 15.5

gomdinal ngal, naatirgal e oo sulfu, mo wonden e mun, tabituden. Hiden mantorde on tama'u mo marden fii mangural Alla ngal. ³ Ko beyditii e dun, hiden mantorde hay e nder tampereiji din, e hoore andugol wonde tampereiji din rimay njajngol, ⁴ njajngol ngol kadi ardo ha e jikku timmufo, jikku timmufo on kadi adda tama'u. ⁵ E hin-le tama'u on hersinoytaa, ko fii Alla juuriri giggol makko ngol ka berde men *Ruuhu Seniido mo yedafen on.

⁶ Ko fii fewndo tawnoo en maraa doole, e saa'i todfaado on *Almasiihu on mayno fii be rewataa Alla ben. ⁷ Ko karahan godfo jabirta maayande aaden feewufo, kono no gasa ka godfo wakkiloo maayangol neddo moyfo. ⁸ Kono e nder dun, Alla banginii giggol mun ngol fii men: wa fewndo wonnoden junuubankeefe, Iisaa Almasiihu on mayno fii men.

⁹ Jooni, bay en jogoraama feewube sabu yiyan makko dan, haray ko honno ronkirten dandireede tikkere nden sabu makko?¹⁰ Si tawii fewndo wonnoden aybe makko kanko Alla, o moyfintinirii hakkunde men e makko sabu mayde Bidfo makko on, haray ko haa honto non dandirteden ngurndan makko dan, enen moyfintinidaabe e makko kanko Alla ben! ¹¹ Ko beyditii e dun, hiden mantorde Alla sabu Iisaa Almasiihu Joomi men on, on wondo sabu moyfintingol hakkunde men e Alla.

Fii Ebbindirgol Aadama e Iisaa Almasiihu on

¹² Ko dun wadi, ko wano non, sabu aaden gooto, junuubu naatiri e aduna on, e sabu on junuubu kadi mayde nden ari, ko wano non kadi mayde nden rewiri e hoore yimbe ben fow, ko fii fow wadii junuubu. ¹³ Ko fii, haa fewndo addegol Sariya on, hari junuubu on no e nder aduna on, kono junuubu ndaaretaake si sariya alaa. ¹⁴ Kono mayde nden laamii gila e *Aadama haa e Muusaa, hay e hoore be wadaano junuubu ben wa bonnere Aadama nden, on mo tawata ko mbaadi Aroyoowo on. ¹⁵ Kono bonnere Aadama nden e dokkal Alla ngal wonaa gootun. Si

tawii buy maayii sabu bonnere aaden gooto, ðun ko Aadama, haray ko haa honto non moyfere Alla nden, e dokkal iwrungal e moyfere on aaden gooto, ðun ko Iisaa Almasiihu on, layirta haa heewa e hoore ðuudube! ¹⁶ Ko wano non, battane junuubu aaden gooto e dokkal Alla ngal wonaa gootun. Ko fii jaawoore nden bawto junuubu gooto ko addi ko donkineede, e hin-le dokkal ngal bawto bonnereeji ðuudufi ko addi ko jogoreede wa feewube. ¹⁷ Si tawii, sabu bonnere aaden gooto, ðun ko Aadama, mayde nden laamorii immorde e makko kanko tun, haray ko haa honto hebube moyfere heewunde e dokkal peewal ben laamotoo ka ngurndan, sabu oo gooto, ðun ko Iisaa Almasiihu on! ¹⁸ Ko ðun wadi, si tawii donkinande bonnere aaden gooto hewtii yimbe ben fow, ko wano non kadi, ko sabu kuugal feewungal gootal, peewal yedayngal ngurndan ngal hewtiri yimbe ben fow. ¹⁹ Nde tawnoo ðuudube laatike junuubankeebe sabu angal doftaare aaden gooto, ðun ko Aadama, ko wano non kadi ðuudube laatortoo feewube sabu doftaare aaden gooto, ðun ko Iisaa Almasiihu on. ²⁰ E hin-le ko Sariya on arani, ko fii yo bonnereeji ðin beydo. Kono ka junuubu on beydii ðon, ko ðon sulfu on beydii beydaadee. ²¹ Ko wano junuubu on banganiri bawgal mun mayde non, ko wano non kadi sulfu Alla on banganiri bawgal mun ngal peewal nawrayngal e *ngurndan poomayankejan ðan immorde e Iisaa Almasiihu Joomi men on.

Fii Maayugol e telen-ma Junuubu, Wuurana Alla e Almasiihu on

6 ¹ Awa ko hondun wi'eten? En duumoto e wadugol junuubu on fii yo sulfu on beydo? ² Pellet hinaa non! Enen, bee maybe e telen-ma junuubu, ko honno non wuurirten e nder junuubu kadi? ³ E on andaa wonde, enen bee *lootaafe maande kisiyee e nder humondiral e Iisaa Almasiihu on fow, ko e mayde makko nden tawdaden? ⁴ Awa, en surridaama e makko ka nder mayde rewruude e looteede maande kisiyee nden, fii, wano *Almasiihu on imminiraa non e hakkunde maybe ben rewruude e mangu Baabaajo on, enen kadi, yo en wuuru ngurndan kesan. ⁵ Ko

dun wadi, si en yubɓondirii e makko ka mayde makko, pellet en woniray kadi wano non ka immintineede makko. ⁶ Ko fii hiden andi ngurndan men kiddan dan fempidaama e makko, fii no ndun bandu junuubankeeru muliree, fii wota en laato hande kadi maccube junuubu. ⁷ Ko fii kala maydo fuutike bawgal junuubu. ⁸ Si tawii en maayidii e Almasiihu on, haray hiden gomɗini wonde en wuuriday e makko. ⁹ Ko fii hiden andi wonde Almasiihu on immitike e hakkunde maybe ben, o maayataa hande kadi, mayde nden maraa doole hande kadi e hoore makko. ¹⁰ Nden mayde nde o maayi, ko e telen-ma junuubu o maayi, nde wootere ko yoni haa poomaa. Jooni non himo wuuri, ko Alla o wuurani. ¹¹ Onon kadi wano non, jogoree hoore mon wa maybe e telen-ma junuubu, e wa wuuranbe Alla e nder humondiral e Iisaa Almasiihu on.

¹² Awa, wota junuubu laamo balli mon maayaydi din, e wota on dofto himmeeji majji din. ¹³ Wota on weebitan tere mon den junuubu, wa aala fii angal peewal, kono watee hoore mon onon tigi e Alla, wa wuurube iwbe e mayde, sakkanodon Alla tere mon den wa aalaaji fii peewal ngal. ¹⁴ Dun, junuubu foolataa on, ko fii hinaa e ley Sariya on wondon, kono ko e ley sulfu on.

Fii Maccube Peewal ngal

¹⁵ Jooni non, ko honno? E hara en jokkay wadugol junuubu, bay hinaa e ley Sariya on wonden, kono ko e ley sulfu Alla on? Pellet waawataa wonde! ¹⁶ E on andaa, si on wadii hoore mon maccudo goddo fii doftagol mo, haray on wonii maccudo on mo doftidon? Ko si on wonu maccube junuubu nawroowo e mayde, maa si on wonu maccube doftaare nawraynde e peewal. ¹⁷ Kono ko yettude Alla, bawto on wonude maccube junuubu on, on doftorii bernde noone jannde nde hewtinadon nden. ¹⁸ Bay on jattinaama junuubu on, on wontii maccube peewal ngal. ¹⁹ (Ko wano neddanke'en nii mi woni yewtirde, sabu lo'ere balli mon din.) Wano wadirnodon tere mon den wa kurkantoode angal laabal e angal peewal, fii

sakkitorgol ka angal peewal, jooni kadi wadiree wano non tere mon den wa kurkantoode peewal ngal fii sakkitorgol laabal ngal.

²⁰ Ko fii, fewndo wonnodon maccube junuubu, hari on alaa kurkanaade peewal ngal. ²¹ Ko hondun hebunodon e den kuude de wadunodon, den de tawata hidon hersiri jooni? Ko fii sakkitoode majje on ko mayde. ²² Jooni non, onon jattinaabe junuubu ben, ko on maccube Alla, ko mardon tono ko laabal, sakkitoode nden kadi ko *ngurndan poomayankejan. ²³ Ko fii, njoddi junuubu ko mayde, kono dokkal Alla ngal ko ngurndan poomayankejan e nder humondiral e Iisaa Almasiihu Joomi men on.

Misal Yettaangal e Dewgal

7¹ E on andaa yo musibbe wonde Sariya on ardoto goddo fannin himo wuuri? (Midu yewtude on wano mi yewtirta yimbe andube Sariya on.) ² Ko sariya on humindiri debbo yettaado e moodi mun, yeru on no wuuri. Kono si moodi makko maayii, haray on debbo seedii e on sariya humindirnoodo mo e moodi makko. ³ Si tawii non e nder ngurndan moodi makko, o wonii beyngu gorko goo, haray o wontii jeenoowo. Kono si tawii moodibbo on maayii, haray o sendaama e sariya on. Dun, si goddo goo yettii mo, haray hinaa o jeenoowo.

⁴ Onon kadi ko wano non, yo musibbe an, on maayii e telen-ma Sariya on wondude e bandu Iisaa Almasiihu on, fii no jeyiredon e goddo goo, on immintinaado e hakkunde maybe ben, fii no wadiren kuude welayde Alla. ⁵ Ko fii, fewndo jokkunoden mbeleede bandu men ndun, hari faaleeji bondi yaadudi e junuubu immorde e Sariya on no ardotonoo tere men den, fawa en kadi kuude nawrayde e mayde. ⁶ Kono jooni, en seedii e Sariya on, ko fii en maayii e telen-ma kon ko wadunoo en maccube. Ko dun wadi, jooni hiden kurkorande Alla noone keso tippude e Ruuhu makko on, hara hinaa e oya noone kiddo mo Sariya.

Hakkunde Sariya on e Junuubu

⁷ Awa ko hondun wi'eten jooni: Sariya on ko junuubu? Pellet hinaa dun! Kono ko sabu Sariya on mi andiri junuubu. Ko fii mi andataano ko woni himme si Sariya on wi'aano «wota mo himma!»⁸ Onsay junuubu on baarori yamiroore nden, o wadi e an kala noone himme. Ko fii, si Sariya on araano, hanno junuubu on ko maydo. ⁹ E telen-ma an min, si Sariya on alaano, hanno mido wuuri. Kono bay yamiroore nden arii, junuubu on wuuri, min mi maayi. ¹⁰ Onsay yamiroore nawraynde e ngurndan nden nawrimmi ka mayde. ¹¹ Ko fii junuubu on daynimmi baarori yamiroore nden, warimmi. ¹² Dun non, Sariya on ko *seniido, yamiroore nden kadi ko seniinde, feewunde moyfere. ¹³ Awa hara ko moyfi kon wonanii lan mayde? Pellet oo'o! Kono ko junuubu on, fii yo o feepu junuubu, o wadirii e an mayde rewruude e ko moyfi kon, fii yo junuubu on feepir no laabiri poy junuubu sabu yamiroore nden.

¹⁴ E hoore dun, hiden andi wonde Sariya on ko e Alla iwri, kono min, ko mi nedanke maccinaniido junuubu. ¹⁵ Ko fii mi faamaa ko mi woni wadude kon. Ko mi yidi kon kadi mi alaa wadude dun, kono ko ko mi ani kon mi woni wadude.¹⁶ Si tawii mido wadude ko mi faalaaka kon, haray mido jabi wonde Sariya on ko moyfo. ¹⁷ Jooni non, hinaa min han kadi woni wadude dun, kono ko junuubu wondo e an on. ¹⁸ Ko fii mido andi wonde ko moyfi kon alaa e an, e maanaa ka bandu an. Ko fii min tigi mido wondi e faale wadugol ko moyfi, kono mi alaa wadude dun. ¹⁹ Mi alaa wadude moyfere nde mi faalaa nden, kono mido wadude bone mo mi faalaaka on. ²⁰ Si tawii mido wadude ko mi faalaaka, haray hinaa min tigi hande kadi woni wadude dun, kono ko junuubu wondo e an on.

²¹ Awa e hino sariya mo mi tawi on: tuma mi faalaa wadude ko moyfi woo, haray bone on no e an. ²² Ko fii Sariya Alla on no welammi ka bernde, ²³ kono mido yi'ude ka tere an sariya goo, wondo dartaade sariya faamu an ngun, wondo lan e

wattude maccudo sariya junuubu, wondo e tere an den. ²⁴ Min e tampere an! Hara ko hombo jattintammi e nduu bandu maayooru? ²⁵ Ko yettude Alla, immorde e Iisaa Almasiihu Joomi men on! Ko dun wadi, si ka bernde an ko mi maccudo Sariya Alla on, fii kala ka bandu an ko mi maccudo sariya junuubu on.

Fii Wuurirgol Ruuhu Allaahu on

8 ¹Jooni donkinande woo alanaa ben humondirbe e Iisaa Almasiihu on. ² Ko fii sariya Ruuhu ngurndan wondo e Iisaa Almasiihu on jattinii lan sariya junuubu e mayde on. ³ Ko fii Alla timminii ko Sariya on ronki kon, bay lo'ere neddanke nden mehindinii mo. Alla muncii bawgal junuubu on ka bandu e nder addirgol 'Bidfo makko on bandu nanditayndu e junuubankeeru neddanke ndun. ⁴ Alla wadiri dun fii no peewal Sariya on timmira e men, enen wonbe jokkude Ruuhu Allaahu on, hara hinaa e mbeleede bandu.

⁵ Ko dun wadi, wuurirbe mbeleede bandu ben ko fii mayru miijotoo, kono wuurirbe Ruuhu Allaahu on no miijoo fii faale Ruuhu Allaahu on. ⁶ Jokkugol mbeleede bandu ko mayde, jokkugol non faaleeji Ruuhu Allaahu on ko ngurndan e buttu. ⁷ Ko fii mbeleede bandu no api Alla, bay bandu ndun yankinantaako Sariya Alla on, ko bay non ndu waawataa! ⁸ Ko fii wonbe e ley mbeleede bandu ndun waawataa welude Alla.

⁹ Onon non, on alaa e ley mbeleede bandu han kadi, kono ko e ley faale Ruuhu on, bay Ruuhu Allaahu on no e mon. Ko fii on mo Ruuhu *Almasiihu on alaa e mun, haray hinaa mo makko. ¹⁰ Si tawii Almasiihu on no e mon, haray bandu ndun maayii sabu junuubu on, kono haray ruuhu on no wuuri sabu peewal ngal. ¹¹ E si tawii Ruuhu makko kanko Immintindo Iisaa e hakkunde maybe ben no e mon, haray on Immintindo Iisaa Almasiihu on e hakkunde maybe ben yeday balli mon mayooji din ngurndan immorde e Ruuhu makko Wondo e mon on.

¹² Dun haray, yo musibbe, no woodi ko fawii en, hara hinaa wuurirgol mbeleede bandu. ¹³ Si tawii ko mbeleede bandu wuurirdon, on maayay. Kono si tawii ko Ruuhu Allaahu on warirdon mbeleede bandu den, on wuuray. ¹⁴ Ko fii kala be Ruuhu Alla on ardi, ko bibbe Alla. ¹⁵ Awa Ruuhu mo hebudon on hinaa ruuhu maccangaaku fii wonugol fahin e nder kulol, kono ko Ruuhu Wadudon on bibbe Alla. Immorde e makko kanko Ruuhu on en ewnoto Alla «Abba!», dun ko «Baaba!»¹⁶ Ruuhu Allaahu on tigi no seeditanaade ruuhu men on wonde ko en bibbe Alla. ¹⁷ Ko dun wadi, si tawii ko en bibbe makko, haray kadi ko en ronooɓe mo kanko Alla, ronidoobe e Almasiihu on, si tawii e nder haqiiqa hiden tampidude e makko fii no tawireden e mangural makko ngal.

Fii Mangu Aroyoowu ngun

¹⁸ Mido felliti tampereji oo saa'i fewndiido foddaa ebbindireede e mangu aroyoowu feɗɗinanoyteengu en ngun. ¹⁹ Awa kadi tageefo ngon no habbori no tiidiri fii feɗɗineede bibbe Alla ben. ²⁰ Ko fii tageefo ngon ko e ley bitteende wadaa, hinaa tippude e yidi maggo, kono ko tippude e yidi Wadudon ngo e ley bitteende on, e hoore tanyinagol wonde ²¹ ngon tageefo tigi jattinte maccangaaku mayde e nolugol, ngo heba gebal ka ndimu bibbe Alla darjinngu ngun. ²² Ko fii hiden andi tageefo ngon fow no woɗtaade tampere haa hande wa muuseendi ɗata. ²³ Ko beyditii e dun, enen kadi, bee adiiɓe hendaade Ruuhu Allaahu on, hiden woɗtaade ka berde men e nder ko habbiden haa Alla wada en bibbe makko, o sotta balli men din. ²⁴ Ko fii ko e nder ndee tanyinaare dandaden. E hin-le si en yi'ii ko tanyiniden kon, haray dun wonaa tama'u hande kadi. E hara ko hombo tanyinortoo ko yi'i kon? ²⁵ Kono si hiden tanyinii ko en yi'aali, haray hiden habbori dun ɗaɗaare.

²⁶ Ko wano non kadi Ruuhu Allaahu on wallitorta en tuma lo'uden. Ko fii en andaa ko haanuden toraade Alla e nder torndeeji men din, kono on Ruuhu tigi

faaboto en e fee woytaangooji di waawotaako sifaade.²⁷ Ko fii Linoowo berde on no andi ko hondun woni miijo Ruuhu mun on, bay ko e yidi Alla, on Ruuhu fattoranta gomdinbe ben.

Fii Burbe Foolude Ben

²⁸ Hiden andi wonde piiji din fow no yaadude fii moyyere ben yidube Alla, noddiraabe sabu ebboore makko nden.²⁹ Ko fii, ko ben be o andunoo, ko ben o muuyani nandugol e mbaadi Biddo makko on, fii no on Biddo wonira Afo e hakkunde musibbe duudube.³⁰ Ben be o muuyannoo, o noddi be. Ben be o noddi, o jogori be kadi feewube. Ben be o jogori feewube non, o darjini be kadi.

³¹ Ko hondun non wi'eten e dun? Si tawii Alla no wonani en, haray ko hombo dartotoo en? ³² On mo salanaaki en Biddo mun Bajjo on, kono o itti mo sadaka fii men en fow, ko honno o ronkirta en okkirde piiji din fow wondude e Biddo on, sabu moyyere makko nden! ³³ Ko hombo toonata subaabe Alla ben? Hay gooto, bay ko Alla woni Jogoroowo wa feewudo. ³⁴ Ko hombo donkinta be? Hay gooto, bay ko Iisaa Almasiihu on woni maayunoodo on, e hoore dun o immintinaama, himo ka sengo jaamo Alla, himo tefande en. ³⁵ Ko hombo sendindirta en e giggol Almasiihu on? Hara ko tampereji din, kaa ko annde nden, kaa ko jokkereeji din, kaa ko heege ngen, kaa ko kolngal ngal,^h kaa ko masiibo ngon, kaa ko kaafa kan?

³⁶ Wano windori non:

«Nallal ngal fow meden weebitanii mayde fii maa,
men jogoree wa baali hirseteedi!»ⁱ

³⁷ Kono e nder dun fow, ko en foolube, hiden buri foolube kadi, sabu Yidudo en on.³⁸ Ko fii mido felliti, hinaa mayde nden, hinaa ngurndan dan, hinaa malaa'ikaabe ben, hinaa mbawdijji din, hinaa ko fewndii kon, hinaa ko aroyta

^h8.35 Maa: «kolndan dan».

ⁱ8.36 Zab. 44.23

kon, hinaa doole ðen, ³⁹ hinaa tagoore nden ka dow, hinaa tagoore nden ka ley, hinaa tagu goo kadi woo waawata en sendude e giggol Alla wongol e Iisaa Almasiihu Joomi men on!

Fii no Alla Subori Jamaa Mun on

9¹ Midó wowlude goonga e nder humondiral an e *Almasiihu on, mi fenataa, fondo an ngon no seeditorande lan *Ruuhu Seniido on: ² midó wondi e sokola tiidúdo e muuseendi duumiindi ka ñernde. ³ Ko fii mi yeloyto wonugol min tigi malkisaado, sendee e Almasiihu on fii musibbe an ñen, ðun ko musidal an ngal ka yiyán, ⁴ ñen ñe tawata ko *Isra'iilayankeebe. Ko kambe Alla jogori wa biibe. Ko ñen mangu ngun e *ahadiiji ðin e Sariya on e dewal ngal e fodaariiji ðin, ⁵ e maamankaaku Isra'iila'en ngun wonani. Awa kadi Almasiihu on ko yiyán mañbe, on Wondo Alla e dow kala huunde, mo mantoore wonani haa poomaa. Aamiina!

⁶ Hinaa fii daaluyee Alla on ko meerejo. Ko fii hinaa jurriya Isra'iila ndin fow woni Isra'iilayanko. ⁷ Wonaa jurriya Ibraahiima on fow woni biibe makko, kono no windii: «Ko e *Issaaqa jurriya maa on nodditirtee.»⁸ E maanaa, hinaa biibe ñen ka yiyán woni faybe Alla, kono ko biibe fodaari ndin todɗaa wonugol jurriya. ⁹ Awa e hino kongol fodaari ndin: «E oo saa'i tigi mi aray, Saarata heba biido.»^k

¹⁰ Ko beyditii e ðun, Rifqatu siwti dido, ñe tawata ko oo maamiraawo men wi'eteedo Issaaqa woni ñen mañbe. ¹¹⁻¹² Hay fewndo tawnoo faybe ñen hebaaka taho, sakko ñe wada ko boni maa ko moyyi, Alla daalanno Rifqatu wonde: «Ko mawdo on kurkanoytoo tosooko on»,^m fii no ebbore Alla nden fii subagol

^j9.7 Fud. 21.12

^k9.9 Fud. 18.10

^m9.12 Fud. 25.23

tabitira, dun non wonaa e kuude maɓɓe den tippi, kono ko e kanko Alla, Noddoowo on, ¹³ wano no windori non: «Mi yidii Yaaquuba, mi ajii Iisu.»ⁿ

¹⁴ Ko hondun wi'eten jooni? Hara angal peewal no e Alla? Pellet oo'o! ¹⁵ Ko fii himo daalani Muusaa wonde: «Mi yurmete on mo mi faalaa yurminde, mi moyfoo e on mo mi faalaa moyfaade e mun.»ⁿ¹⁶ Ko dun wadi, dun hinaa immorde e faale neddanke, maa e wakkilaare makko, kono ko immorde e Alla, on Yurmeteedo. ¹⁷ Ko fii bindi din no wi'i Fir'awna: «Mi bantii ma tun fii bangingol bawgal an ngal e hoore maa, e fii no innde an nden lolliniree e hoore leydi ndin fow.»^o

¹⁸ Awa dun no holli wonde himo yurmina on mo o faalaa, o sattina bernde on mo o faalaa.

¹⁹ Mido andi a wi'ay lan: «Bay ko nii, ko hondun Alla feliranta yimbe ben? Ko fii ko hombo waawi dartaade faale makko on?»²⁰ An non taho, ko hombo wonu-maa ka yeddondiraa e Alla? E hara loonde wi'ay moyfindo nde on: «Ko hondun moyfinirandaa mi nii?»²¹ E hara daaloyankeejo waawataa mahirgol loopal no o faaliraa woo, o moyfina ngal loopal gootal loode: wonde nden fii haaju hittudo, ndeya fii haajuhoy tosokoy?

²² E si tawii, e nder ko Alla faalaa hollude tikkere mun nden e bangingol bawgal makko ngal kon, o mujjanike den loode handunoodo e tikkere makko nden e nder mujal tiidungal, dun ko den ebbananoodo fii hayrannde nden? ²³ E si tawii non o faalaama andinde den loode de o yurmaa ngalu darja makko on, den de o ebbannoo fii darja makko on, ²⁴ e maanaa dun ko enen be o noddi ben, hinaa non tun e hakkunde Yahuudiyankeebe ben, kono kadi e be wonaa Yahuudiyanke ben?

²⁵ Wano o daaliri non ka deftere oo wi'eteedo Husaa'a:

ⁿ9.13 Mal. 1.2-3

^o9.15 Egg. 33.19

^o9.17 Egg. 9.16

«On mo wonaano jamaa an, mi nodday mo jamaa an,
on mo wonaano kadi gido an, mi nodday mo gido an»,

²⁶e: «Ka be wi'anoo don tigi: <hinaa on jamaa an!»

ko don be noddoytee bibbe Alla Wuurudo on.»^p

²⁷Isaaya* kadi no wi'i fii Isra'iilayankeebe ben:

«Nde adadu Isra'iilayankeebe ben duudiroyi wa njaareendi ndin ka baharu,
ko heddiibe seedaabe tun dandetee,

²⁸ko fii Joomiraado on laatinay kongol jaawoore mun nden ka hoore leydi no
yaawiri haa timmal!»^q

²⁹Wano Isaaya wiirunoo non:

«Si tawno Joomiraado Jom Bawde on accanaano en jurriya,
hanno en wa'iino wa dee ca'e didi, dun ko *Saduuma e Amuura!»^f

Fii Angal Gomdinal Isra'iilayankeebe ben

³⁰Ko hondun non wi'eten jooni? Be wonaa Yahuudiyanke, be dabɓataano peewal ngal ben, be hebii peewal, ngal peewal iwrungal e gomdinal ngal. ³¹E hin-le Isra'iilayankeebe, dabɓaynoobe peewal iwrungal e Sariya on ben, be laatinaano wadugol ko Sariya on yamiri kon fow. ³²Fii hondun? Ko fii Isra'iilayankeebe ben hinaa gomdinal dabɓiraynoo peewal ngal, kono ko wa si tawii ko kuude den peewal heborta. Be bubɓii e hayre fegginaynde nden, ³³wano windori non:

«Mido tippinde ka hoore Fello *Siyuuna hayre fegginaynde,
e fetere libaynde.

Kala gomdindo e makko hersinoytaake.»^s

^p9.26 Hus. 2.1 e 2.25

^q9.28 Isa. 10.22-23

^r9.29 Isa. 1.9

10¹ Musibbe an, faale bernde an nden, e ko mi woni toraade Alla fii *Isra'ilayankeebe ben, ko yo be dande. ² Kono mido seeditanaade be dundoo: hibe himmani fii Alla, kono hinaa tippude e gandal. ³ Bay be andaali peewal iwrungal e Alla ngal, e bay be dabbi no be tabintinira peewal mabbe ngal kambe tigi, be ronki yankinanaade peewal Alla ngal. ⁴ Ko fii, ko *Almasiihu on woni timmoode Sariya on fii no kala gomdindo hebira peewal.

⁵ Ko dun wadi, Muusaa no windi fii peewal iwrungal e Sariya on ngal, o wi'i: «Kala doftiido dee yamirooje, o wuuriray de.»^{t6} Kono e hino ko peewal iwrungal e gomdinal ngal wi'i kon: «Wota a miijo ka bernde maa: <ko hombo yawata ka kammu?» (dun haray ko tippingol Almasiihu on), ⁷ «maa: <ko hombo tippotoo ka *gaygii ngii alaa kattudi ngin?» (dun haray ko suutugol Almasiihu on e hakkunde maybe ben). ⁸ Awa ko hondun bindi din wi'i? Ko: «Daaluyee on no takko maa, dun ko ka nder hunduko maa e ka bernde maa.»^u On-le ko daaluyee gomdinal ngal, on mo men woni yottinde ⁹ wonde: si a qirritorii hunduko maa kon ko Iisaa woni Joomi on, e si a gomdini ka bernde maa wonde Allaahu on immintinii mo e hakkunde maybe ben, a dandete. ¹⁰ Ko fii ko bernde nden gomdinirtee, ontigi jogoree wa feewudo, ko hunduko kon qirritortee, ontigi dandee. ¹¹ Wano bindi din wi'iri non: «Kala gomdindo e makko hersinoytaake.»^{w12} Awa, alaa ko sendindiri Yahuudiyanke e be wonaa Yahuudiyanke, be fow ko Joomiraado gooto be mari, on Aldando kala jantiido mo. ¹³ Ko fii: «Onsay kala jantotoodo innde Joomiraado on dandoyte.»^y

¹⁴ Ko honno non be jantoroyta innde on mo be gomdinaali? E ko honno be gomdinirta on mo be nanaali fii mun no wowlee? E ko honno be nanirta fii makko

^s9.33 Isa. 8.14 e 28.16

^t10.5 Lew. 18.5

^u10.6-8 Yaj. 30.12-14

^w10.11 Isa. 28.16

^y10.13 Yul. 3.5

no wowlee e baawo waajotoodo? ¹⁵ E ko honno be waajorta si be imminaaka? Ko fii no windii: «Emba teppe yottinoobe Kibaaru Moyyo on no labaa!»^y

¹⁶ Kono hinaa fow doftii Kibaaru Moyyo on. Bay Isaaya wi'uno: «Joomiraado, ko hombo gomdini waaju amen ngun?»^{z17} Ko dun wadi, gomdinal ko e nanugol iwata, ko nanetee kon kadi ko e kongol Almasihu on iwi. ¹⁸ Kono mi wi'i: hara be nanaali? Oo'o:

«Hito kammuuli din yahii e leydi ndin fow,
e kongudi majji din yottoyike haa ka kattudi leydi.»^a

¹⁹ Kono mi wi'i: e hara Isra'iilayankeebe ben faamaali dun? Ko Muusaa adii wi'ude wonde Allaahu on daalii:

«Mi nawliniray on be wonaa jamaa tigi,
mi moninira on jamaa mo alaa faamu.»^b

²⁰ Awa Isaaya hebuno cuucal haa o wi'i wonde Allaahu on daalii:

«Be alaa lan daɓɓude ben hebii lan,
mi feejanii be alaano landaade fii an ben.»^c

²¹ Kono e telen-ma Isra'iilayankeebe ben, o daali:

«Nallal ngal fow mido fontande juude an den jamaa murtudo yeddi.»^d

Seedee fii Allaahu on Bugitaaki Jamaa Isra'iila on

11 ¹ Awa mido landoo: e hara Alla bugitike jamaa mun on? Pellet oo'o! Ko fii min kadi ko mi *Isra'iilayankeejo, jurriya Ibraahiima, ko mi jeyaado e oo bolondaa *Buniyamiinu. ² Alla bugitaaki jamaa makko mo o andunoo ko adii fow. E on

^y10.15 Isa. 52.7

^z10.16 Isa. 53.1

^a10.18 Zab. 19.5

^b10.19 Yap. 32.21

^c10.20 Isa. 65.1

^d10.21 Isa. 65.2

andaa ko bindi dfin wi'i kon ka cortewol ka Iiliya wullitii e Alla don e hoore Isra'ilayankeebe ben? ³ O wi'i: «Joomiraado, be warii annabaabe maa ben, be waylitii layyorde maa den! Jooni ko min tun lutti, awa kadi hiibe dabba no be ittirammi e oo aduna!»^{d4} Ko hondun woni jaabannde Alla nden? O daali: «Mido maritori yimbe guluuje njeedido, be sujjanaali sanamuuru wi'eteendu *Baalu ndun.»^{e5} Ko wano non kadi e oo saa'i fewndiido, no woodi heddiibe be Alla subori sulfu mun on. ⁶ Si tawii non ko sulfu on o subori be, haray hinaa rewrude e kuude den hande kadi. Si hinaa dun, haray sulfu on wonaa sulfu. ⁷ Awa ko hondun? Ko Isra'ilayankeebe ben dabbaynoo kon be hebaali, kono subaabe ben hendike dun. Beya, berde mun den sattinaa, ⁸ wano windori non:

«Alla yedii be hakillaaji daaniidi,
e gite de yi'ataa,
e noppi di nanataa,
haa weetaango hande ngoo.»^f

⁹ Daawuuda kadi wi'i:

«Yo ndaddule ka be naamata don
wonan be pircol e ngantan,
e peggal e njoddi kuude!

¹⁰ Yo gite mabbe den nibbitu haa tawa be yi'ataa,
e yobe laato saa'i kala turiibe!»^g

Misal Yettaangal e Caldi Tokkaadi

¹¹ Awa mido landoo: Bay be feggike, be yanuno, ngal be immotaako? Pellet oo'o!
Kono ko sabu bonnere mabbe nden kisiyee on yediraa be wonaa Yahuudiyanke

^d11.3 1Lam. 19.10

^e11.4 1Lam 19.18

^f11.8 Yaj. 29.3 e Isa. 29.10

^g11.10 Zab. 69.23-24

ben fii memmingol nawliigu Isra'iilayankeebe ben. ¹² E hin-le, si tawii bonnere mabbe nden ko ngalu oo aduna, e si tawii fadanne mabbe nden ko ngalu be wonaa Yahuudiyanke ben, haray ko ittiri ngalu hongu beydotoo ka tawdegol mabbe e kisiyee on. ¹³ Awa mi andinii on, onon be wonaa Yahuudiyanke ben, min oo *sahaabaajo fii be wonaa Yahuudiyanke ben, min mido teddini fii golle an den, ¹⁴ fii, si tawii no gasa, memmingol nawliigu e hakkunde lejol an ngol, e dandugol wobbe ben. ¹⁵ Si tawii wadeede mabbe sera addii moyy'intingol hakkunde aduna on e Alla, ko hondun artireede mabbe nden wonoyta si hinaa immintineede ka mayde? ¹⁶ E hin-le, si tawii bireediije arane den ko Alla wonani, haray farin piyaado on men. Si tawii kadi dadol ngol ko Alla wonani, haray caldi din men.

¹⁷ Si tawii non goddi e caldi din saltaama, e an non, ki *zaytuunihi buruurehi, a tokkaama batte majji, haa tawii a tawdaama e dadol ngol e endan zaytuuni dan, ¹⁸ wota a mantor caldi din. Si tawii a mantoray, andu tun wonde hinaa an jogii dadol ngol, kono ko dadol ngol jogi-maa.

¹⁹ Haray ko wi'ataa: «Caldi saltaama fii min yo mi tokke.»²⁰ Andaa fota wonde ko di tay'iraa ko angal gomdinal majji on. An, a sirorii don sabu gomdinal maa ngal. Awa wota a mawnintino, kono hulu. ²¹ Ko fii, si Allaahu on accaali caldi ko ngal wondunoo kon, an kadi o accataa ma.

²² Awa anditu fii moyyere Alla nden e yagginande makko nden, yagginande makko nden e hoore yanube ben, e moyyere Alla nden e hoore maa, si a duumike e nder nden moyyere. Si hinaa dun, an kadi, a soppete. ²³ Kambe kadi wano non. Si be duumaaki e angal gomdinal ngal, be tokkete, ko fii Alla no mari bawgal tokkugol be kadi. ²⁴ Si tawii an a soppaama e zaytuunihi buruurehi, a tokkaama e zaytuunihi tutaaki, woopondirki e mbaadi maa ndin, ittii e sikke si kambe be tokkete e mbaadi mabbe ndin, e zaytuunihi mabbe kin tigi.

Fii no Jamaa Isra'iilayanko on fow Dandirtee

²⁵ Ko fii, yo musibbe an, mi yidaa yo on ronku andude oo gundoo doo fii wota on sikku hidon mari faamu feyfitungu: sattere bernde no e hoore wobbe e jamaa Isra'iilayankeebe ben haa yeru ko timmi e be wonaa Yahuudiyanke ben naata.

²⁶ Ontuma non Isra'iilayanko fow wonay dandaabe, wano windori non:

«Jattinoowo on iwray *Siyuuna,

o pottina e bolondaa Yaaquuba on kala ko yaadaa e faale Alla on.

²⁷ Ko dun wonoyta *ahadi an ndin hakkunde an e mabbe

nde mi booroyi junuubaaji mabbe din.»^h

²⁸ E telen-ma Kibaaru Moyyo on, ko be aybe sabu mon, kono e telen-ma subeede nden, ko be yibbe Allaahu on sabu baabiraabe mabbe ben. ²⁹ Ko fii, dokke Alla den

e noddaandu makko ndun hinaa ko jabitotoo. ³⁰ Hari on doftanooki Alla, kono

jooni on hebirii yurmeende sabu angal doftaare Yahuudiyankebe ben. ³¹ Ko wano

non jooni, kambe kadi be wontiri be doftotaako Alla fii no be hebiroya

yurmeende nden kambe kadi, sabu yurmeende nde wadanadon nden. ³² Ko fii Alla

dumbii yimbe ben fow e nder geddi fii no o yurmiree fow.

Mantoore fii Alla

³³ Ko haa honto ngalu Alla ngun

e faamu makko ngun e gandal makko ngal luggi!

Hay gooto waawataa sifaade jaawooje makko den,

hay gooto waawataa andude ebbooje makko den!

³⁴ Ko fii ko hombo andi miijo Joomiraado on,

maa ko hombo woni waajotoodo mo on,

³⁵ ko hombo adii mo okkorde, si o yobita mo?

³⁶ Ko fii fow ko immorde e makko,

^h11.26-27 Isa. 59.20-21, 27.9 e Yer. 31.33-34

tippude e makko, e fii makko.

Ko kanko mangu wonani haa poomaa. Aamiina!

Fii Sadaka Wuurudo

12¹ Awa mi wakkilini on, yo musibbe an, sabu yurmeende Alla nden, okkitirgol balli mon din wa sadaka wurdo laabudo, weloowo mo, ko dun wonanoyta on dewal haanungal. ² Wota on nembu aduna fewndiido on, kono wonee waylaabe, be hakkillaaji mun heydintinaa, fii no andiron ko hondun woni faale Alla on: dun ko ko moyyi kon e ko welata mo kon e ko timmi kon.

³ Tippude e moyyere nde o yedimmi nden, mi wi'ay kala e mon wota o mijjo himo hitti haa feyyiti, kono yo o mijito fii hoore makko wano haaniri non, mo kala embere gomdinal ngal Alla yedi dun ngal. ⁴ Wano tawiri non hiden mari tere buy e nder bandu wooturu, awa kadi tere den fow hinaa golle goote mari, ⁵ dun non, fii kala hiden duudi, en fow ko en bandu wooturu e nder humondiral e *Almasiihu on, en fow ko en tere jogondirde. ⁶ Kono hiden mari dokke seedude, wano Alla yediri mo kala e men moyyere non. Si tawii ko dokkal haalugol ko Alla longini dun, yo taw ko ko yaadi e gomdinal. ⁷ Si ko dokkal fii wallugol, yo o wallu, si ko dokkal jannugol, yo o jannu. ⁸ Mo no mari kadi dokkal wakkilingol, yo o wakkilin. On mardo kadi dokkal okkugol, yo o okkir no yaajiri. On mardo dokkal ardagol kadi, yo o ardor no keldiri. On mardo dokkal yurmeende kadi, yo o wadir dun weltaare.

Fii Giggol Sellungol ngol

⁹ Yo giggol ngol wonu sellungol. Ajon ko boni kon, humodon no tiidiri e ko moyyi kon. ¹⁰ Yidindiron giggol siddankaaku, mo kala e mon jogitora oya wa burdo dun teddude. ¹¹ Wakkilodon hara on aamaali, kurkoranon Joomiraado on berde mon den fow. ¹² Weltee e hoore tanyinagol, jajjodon tamperejeji din,

duumodon e toraare Alla. ¹³ Faaboron gomdinbe ben ko be handi kon, newanodon wernugol.

¹⁴ Du'anodon cukkotoobe on ben, du'ee, wota on hudu. ¹⁵ Weltodee e ben wonbe weltaade, wullidon e wonbe wullude ben. ¹⁶ Mijjondiranee miijo wooto, wota on mawnintino, kono jabon jippinde hoore mon. Wota on wadu hoore mon faamube. ¹⁷ Wota on yobitir gooto bone bone. Wadee ko yimbe ben fow ndaarata tawa no moyyi. ¹⁸ Si tawii no gasa, yeru hidon waawi, wondee e yimbe ben fow e nder buttu. ¹⁹ Wota on yottano hoore mon onon tigi, yo yidaabe an, kono accee tikkere Alla nden yottoo, ko fii no windii: «Joomiraado on wi'i: Ko min yottande wonani, ko min woni Yoboowo.»ⁱ²⁰ Ko fii no windii kadi:

«Si gano maa no weelaa, okkor mo, o jaama,
si himo dondaa, okkor mo, o yara.

Ko fii warrugol non,

haray no wa'i wa si ko yulbe yiite moobudaa ka hoore makko.»^j

²¹ Wota bone foolu on, kono fooliree bone on moyyere.

Fii Yankinanagol Laamu ngun

13 ¹ Yo kala neddo yankinano laamuuji din, ko fii alaa laamu ngu tawata hinaa e Alla iwri, ko fii laamuuji woodudi din, ko Alla joddini di. ² Ko dun wadi, kala on dartiido laamu ngun, haray dartike yamiroore Alla nden, ben dartiibe non, haray fawii hoore mun jaawoore. ³ Laamiibe ben hulbinaaki si tawii ko ko moyyi wonaa wadeede, kono ko si tawii ko ko boni. Si a faalaaka hulude laamu ngun, wadu ko moyyi, dun a hebay kuluujaa maggu on. ⁴ Ko fii ko kangu woni kurkaadu Alla fii nafa maa kan. Kono si hida wadude ko boni, haray wonu e nder kulol, bay hinaa meere ngu jogori kaafa, ko fii ko kangu woni kurkaadu Alla fii yottingol tikkere

ⁱ12.19 Yaj. 32.35

^j12.20 Tin. 25.21-22

makko nden e hoore on wadoowo ko boni. ⁵ Awa jaka yankinanagol laamu ngun no hitti, hinaa fii nden tikkere tun non, kono kadi ko sabu bernde ontigi nden.

⁶ Ko sabu dun kadi hidon yoba sagalle, ko fii laamiibe ben ko liggantooobe Alla, duumiibe e wadugol den golle no moyfiri. ⁷ Jonnitee mo kala ko handi kon, jonniton sagalle den on mo haanudon jonnude, hulon on mo haanudon hulude, teddinon on mo haanudon teddinde.

Fii Yidindirgol

⁸ Wota jamaande woo wonu hakkunde mon e goddo si wonaa yidindirgol, ko fii kala yidudo wondibe mun ben, haray timminii Sariya on. ⁹ Ko fii yamirooje den, dun ko «wota mo jeena», «wota mo itta hoore», «wota mo wujja», «wota mo seeditoo fenaande», «wota mo himmana ko goddo jeyi», e deya yamirooje fow^k no joggaa e nder ngol daalol doo: «Yo a yidir jokondo maa on wano yidirdaa hoore maa non.»^{m10} Giggol wadataa jokondo mun ko boni, awa jaka ko giggol woni timmoode Sariya on.

¹¹ Bay hidon andi ko e saa'i hombo wonden, awa immee, hinaa saa'i daanagol nii! Ko fii jooni kisiyee on burtii en battaade edii fewndo arden e gomdinde.

¹² Jemma on muutike, badike weetude, awa bortoden kuude niwre nden, bornoden aalaaji ndaygu ngun. ¹³ Wuuriren no feewiri, wa tumbere jalorma, e baawo *fasaadu e mandilugol e jinaa e jiibaare e yeddondiral e nawliigu. ¹⁴ Kono bornodon Iisaa Almasiihu Joomi men on, hara on dabbaali mbeleede bandu fii weltingol himmeeji.

^k13.9a Egg. 20.13-17

^m13.9b Lew. 19.18

Fii Hakkunde Tiidube e be Tiidaa Gomdinal ben

14¹Jabee on mo tiidaa gomdinal e baawo feloore. ²Goddo on no sikka no waawi jaamude ko woni woo, oya mo tiidaa gomdinal kadi ko biibe naakoo tun jaamata. ³On jaamoowo ko woni woo, wota jiddin few mo jaamataa ko woni woo on. On mo jaamataa kadi, wota felu jaamoowo on, ko fii Alla no jabi mo kala. ⁴Ko hombo wonu-maa an, oo feloowo kurkaadu goddo goo? Si tawii himo darii maa si himo yani, dun ko jeydo mo on wonani. Kono o daroto, ko fii Joomiraado on no mari bawgal tambitagol mo.

⁵Wobbe no wi'i wonde jalaade den no burdi, wobbe ben no jogitii de fow hide fota. Awa yo mo kala hoolor ko miiiii kon. ⁶On mo burdindini jalaade den, haray ko fii teddingol Joomiraado on o wadiri dun. On mo no jaama kadi, haray ko fii teddingol Joomiraado on o woni jaamande, ko fii himo jarnude Alla. On mo alaa jaamude, haray ko fii teddingol Joomiraado on hadi o jaama, ko fii kanko kadi himo jarnude Alla. ⁷Ko dun wadi, hay gooto e men alaa wuurande hoore mun tigi, e hay gooto alaa maayande hoore mun tigi. ⁸Ko fii si en wuuru, haray ko Joomiraado on wuuranden, si en maayu, haray ko Joomiraado on maayanden. Woni en wuuru maa en maayu, ko Joomiraado on jeyi en. ⁹Ko dun wadi si *Almasiihu on maayi, o immitii, fii wonugol Jom maybe ben e wurbe ben. ¹⁰Kono an, ko hondun felantaa musiddo maa on? Maa an, ko hondun jiddinantaa musiddo maa on? Ko fii en fow en daroyto yeeso jaawoore Alla nden. ¹¹Ko fii no windii wonde, Joomiraado on no daali:

«Fodde ko goonga mido wuuri,
kala howru jiccoto yeeso an,
kala denngal mantay Alla.»ⁿ

ⁿ14.11 Isa. 45.23

¹² Ko ðun wadi, mo kala e men qirritoto yeeso Alla fii hoore mun tigi. ¹³ Awa, wota en jaawindir hande kadi, ðun-le wuren ardinee hakkil, fii wota on wadu yeeso musidfo mon on hayre fegginaynde maa wonon sabu yanal. ¹⁴ Mido andi, mido felliti e nder humondiral an ngal e Iisaa Joomi on, huunde alaa ko tuunani hoore mun, kono si godfo no miiyii wonde godfun laabaa, haray ðun laabanaa mo. ¹⁵ Si tawii musidfo maa aanii sabu ko jaamataa kon, haray a woniraa giggol hande kadi. Wota ko jaamataa kon wonu sabu hayrannde on mo Almasiihu on maayi fii mun. ¹⁶ Wota ko moyyani on kon wowlire wa ko boni. ¹⁷ Ko fii *laamu Alla ngun hinaa jaametee maa njaram, kono ko peewal e buttu e weltaare ko *Ruuhu Seniido on yedata kon. ¹⁸ On mo kurkorani nii Almasiihu on, haray no wela Alla, no mari kadi teddungal yimbe ben.

¹⁹ Awa ðabben ko beydata buttu e ko tiidinta hakkundeeji men e nder gomdinal ngal. ²⁰ Wota a bonnir golle Alla ðen jaametee. Ka haqiiqa, jaameteeji ðin fow no laabi, kono moyyanaa nedfo ka o jaama godfun ko wonata sabu feggingol godfo. ²¹ No moyyani godfo hara o jaamaali teewu, o yaraali njaram mandilinaydan, maa wadugol kala ko fegginta musidfo mun. ²² Ngal gomdinal ngal marðaa, maru ngal fii maa yeeso Alla. Maloore wonanii on mo fawaali hoore mun jaawoore e nder anniyeeji mun. ²³ Kono on jaamudo ko sikkitii, haray fawtike jaawoore, ko fii ðun hinaa e gomdinal ngal iwri. Ko fii kala ko iwraa e gomdinal ngal, haray ko junuubu.

15 ¹ Enen tiidube e gomdinal ben, hiden haani tambitaade lo'ereeeji ben be tiidaa ka gomdinal, e wota en ðabbu ko welata en kon. ² Yo mo kala e men weltinir jokondo mun on ko moyyi fii tiidingol mo ka gomdinal. ³ Ko fii *Almasiihu on ðabbaano ko welata mo kon, kono wano bindi ðin holliri non: «Hoyreeji wonbe ma hoynude ben yanii e hoore an.»⁴ E hin-le ko adanoo windeede kon fow

¹15.3 Zab. 69.9

wonanii en jannde, fii no hebiren tama'u on sabu ɲaɲɲaare nden e wakkilaare iwrunde e bindi dɪn.

⁵ Yo Alla, Jom ɲaɲɲaare nden e Jom wakkilaare nden, yedɔ on wonugol miijo wooto, e nder jokkugol misal Iisaa Almasiihu on, ⁶ fii no mawniniron Alla, on Ben Iisaa Almasiihu Joomi men on, e nder nanondiral e kongol gootol.

⁷ Jabɓondiree no moyɣiri, wano Almasiihu on jabɓori on non, fii mangu Alla ngun. ⁸ Ko mi woni wi'ude, ko Almasiihu on wonii kurkaadu Yahuudiyankeebe ben fii ɓangingol goonga Alla on, e nder haqinqingol fodaariiji wadanaadi baabiraabe ben, ⁹ fii no ɓe wonaa Yahuudiyanke ben mawninira Alla fii yurmeende makko nden, wano windori ka Zabuura non:

«Mi mantete e hakkunde leyɣi dɪn,
mi beyta fii teddingol innde maa nden.»^ɓ

¹⁰ No windii ton kadi:

«Ko onon, yo leyɣi, weltodee e jamaa makko on!»^ɓ

¹¹ No windii ton kadi fahin:

«Onon leyɣi dɪn fow, jarnee Joomiraado on,
awa kadi yo jamaaji dɪn fow mantu mo!»^ɓ

¹² Isaaya kadi no wi'i:

«Geeyol Yassaa'u ngol feenoyay,
ko ngol immoytoo fii ardagol leyɣi dɪn,
leyɣi dɪn tanyinora ngol.»^ɓ

¹³ Yo Alla, Jom tama'u on, hebbin on weltaare e buttu fow e nder gomɗinal ngal, fii no heewiron tanyinaare immoralde e bawgal *Ruuhu Seniido on.

^ɓ15.9 2Sam. 22.50 e Zab. 18.50

^ɓ15.10 Yaj. 32.43

^ɓ15.11 Zab. 117. 1

^ɓ15.12 Ko Yassaa'u woni ben Daawuuda. Isa. 11.10

Fii Golle Puulusa den

¹⁴E telen-ma mon, yo musibbe an, min tigi mido felliti hidon heewi moyfere e faamu timmungu, e hidon waawi waajondirde. ¹⁵Ko dun wadi, e nooneji goo mi windiranii on cuucal, fii andintingol on tobbe goo de jangunodon, sabu moyfere nde Alla wadanimmi nden ¹⁶wonangol Iisaa Almasiihu on kurkaadu fii be wonaa Yahuudiyanke ben, e nder ko Alla todfii mi kon fii Kibaaru Moyfo makko on, fii no be wonaa Yahuudiyanke ben wonirana mo sadaka weloowo mo, labbiniraado* Ruuhu Seniido on.

¹⁷Sabu humondiral an e Iisaa Almasiihu on, mido waawi mantorde golle de mi woni gollande Alla den. ¹⁸Ko fii mi suusataa wowlude si wonaa ko Almasiihu on wadiri e an kon fii addugol be wonaa Yahuudiyanke ben doftorgol Alla kongol e kuugal, ¹⁹tippude e doole maandeeji e kaawakeeji moyfi e bawgal Ruuhu Alla on. Ko wano non, gila *Yerusalaam mi taarori non haa hewti Iliriya, mi yottini Kibaaru Moyfo Almasiihu on fow. ²⁰Awa anniyee an on ko fejningol Kibaaru Moyfo on nokku ka tawata Almasiihu on andaaka, fii wota mi darnu e hoore didol godfo. ²¹Kono wano windori non:

«Ben be fejninanooka yi'oyay,
e ben be nanaano kadi faamoyay.»^s

²²Ko dun wonnoo mi hadude soono woo yahugol ka mon.

Ebbooje Puulusa den fii Yahugol Roomu

²³Kono jooni mi gaynii golle an den e dii nokkeeli. Gila duubi buy mido faalanoo yahude ka mon. ²⁴Nde mido yaha Espaanii, mido tanyinii yiidugol e mon e nder ko mi rewata don kon, mi weltora wondugol e mon seeda. Onsay, wallon mi no yahugol e ndin leydi neworanammi. ²⁵Fewndo doo mido yahude Yerusalaam fii kurkanagol yimbe Alla ben. ²⁶Ko fii be Masedonii ben e be Akaaya ben no faalaa

^s15.21 Isa. 52.15

moobindirde godfun e nder jawle mabbe den fii miskinbe wonbe e hakkunde yimbe Alla ben Yerusalaam. ²⁷ Awa, hiibe weltori wadugol dun, bay hiibe haani be wadande. Ko fii, si be wonaa Yahuudiyanke ben hebirii barkiiji Alla din sabu Yahuudiyankebe ben, kambe be wonaa Yahuudiyanke ben kadi hiibe haani be wallirde keyeeji aduna. ²⁸ Si mi gaynii jonnude ko moobindiraa kon haanube hendaade ben, mi rewoyay ka mon, nde mido yaha Espaanii. ²⁹ Mido andi, nde mido yaha ka mon, mi yaaday e barki timmuki Almasiihu on.

³⁰ Mi wakkilini on sabu Iisaa Almasiihu Joomi men on yo musibbe an, e sabu giggol Ruuhu Alla on, dartodugol e an e nder fewtingol Alla toraaje fii an, ³¹ fii no mi hettora e juude yeddube wonbe ka diiwal *Yahuuda ben, e fii no gomdinbe ben jabira dokke, de mi nabata Yerusalaam den, no moyyiri. ³² Dun, mi hewtiday ka mon e weltaare, si tawii ko dun woni faale Alla on, hara en fow en heydintinoday. ³³ Yo Alla Jom buttu on wonda e mon on fow. Aamiina!

Fii Salminande den ka Rawnoode

16 ¹ Mi halfinii on oo bandiraawo men wi'eteedo Fibii, wallitotoodo ka *moftal wongal Kenkere, ² fii no jabboron mo e innde Joomiraado on, e noone no haanirani gomdinbe ben. Wattitodon e juude makko fii kala huunde nde haaju makko yanoyi e mon, ko fii o wallitike duudube, min kadi men o wallitike lan.

³ Hiwranee lan Piriskiila e Akiila, ben wondiibe an e golle e nder humondiral e Iisaa Almasiihu on, ⁴ ben weebitube ngurndan mun fii hiwugol ngurndan an dan. Hinaa min tun non weltanii be, kono ko mofte be wonaa Yahuudiyanke ben fow kadi. ⁵ Salminanee lan kadi moftal wongal ka suudu mabbe ngal. Salminanon mi kadi oo gido an wi'eteedo Apayniiti, on adiido gomdinde *Almasiihu on e hakkunde be *Aazii ben. ⁶ Salminanon mi Mariyama, on gollannoodo on fota.

⁷ Salminanon mi kadi Andoroniiki e Yuniyaasi, dun ko bee musibbe an e wondiibe an ka kaso, dun ko ben be *sahaabaabe ben hoolii fota, adiiibe lan jeyeede e

Almasiihu on. ⁸ Salminanon mi kadi Ampiliyaasi, on gidɔ an e nder humondiral e Joomiraado on. ⁹ Salminanon mi kadi Urbaanu, ɗun ko oo wondidɗo men e golle e nder humondiral e Almasiihu on, e oo gidɔ an wi'eteedo Astakiisi. ¹⁰ Salminanon mi kadi Apeliisi, on mo gomɗinal mun e Almasiihu on seeditaa fii mun.

Salminanon mi bee jeyaabe e nduu suudu oo wi'eteedo Aristobuulu.

¹¹ Salminanon mi oo musidɗo an wi'eteedo Herodiyuuna.

Salminanon mi kadi bee jeyaabe e nduu suudu oo wi'eteedo Narkiisu, humondirɓe e Joomiraado on. ¹² Salminanon mi kadi Tarifayna e Tarifuusa, ɗun ko bee rewɓe gollanoobe Joomiraado on. Salminanon mi kadi Persiisa, gidɔ an on, on kadi gollanii Joomiraado on fota. ¹³ Salminanon mi kadi Rufuusa, oo subaado Joomiraado on. Salminanon mi kadi yumma makko, on mo tawata kadi ko yumma an. ¹⁴ Salminanon mi kadi Asinkiriiti e Filiguuna e Hermiisi e Patrobaasi e Hermasa e musibɓe wondube e maɓɓe ben fow. ¹⁵ Salminanon mi kadi Filoologe e Yuliyaa e Niriyuusa, wondude e bandiraawo makko on, e Olimpaasi e wondiɓɓe maɓɓe gomɗinɓe ben fow. ¹⁶ Salmondiree, hirbondiron hirbondiral laabungal. Moftɗe* Almasiihu on ɗen fow salminii on.

¹⁷ Mi wakkilinii on, yo musibɓe an, e reenagol ko wonata sabu sendondire e pegge ko luutondiri e jannde nde hendidon nden. Wodɗitee ben wonayɓe sabu ɗun. ¹⁸ Ko fii sifa ben yimɓe kurkantaako Almasiihu on, on Joomi men, kono ko deedi maɓɓe ɗin tun ɓe kurkantoo. Be faljinira ɓerde ben ɓe bonnaa, kongudi maɓɓe weldi e wacooje. ¹⁹ Onon non, doftaare mon nden ko nde yimɓe ben fow andi. Awa mido welta fii mon on, e mido yidi yo on wonu faamuɓe e telen-ma ko moyyí kon, e ɗayɓe e telen-ma ko boni kon. ²⁰ Alla Jom buttu on muncay Ibuliisa ka ley koyɗe mon ko neɓaa. Yo moyyere Iisaa Joomi men on wonu e mon. ²¹ Timotee, oo wondidɗo an e golle, salminii on, wondude e Lukiyuusi e Yaasuunu e Sosipaate, bee musibɓe an. ²² E innde Joomiraado on, min oo

wi'eteedo Tertiyuusi, mi salminii on, ðun ko min oo winduðo nduu ðatakuru.

²³ Gayuusi wernuðo lan on, werni moftal ngal fow kadi, salminii on.

Arastuusa kadi, ðun ko halfinaaðo jawdi saare nden, salminii on, wondude e oo musidðo wi'eteedo Kawartuusu.

²⁴ Yo moyýere Iisaa Almasiihu Joomi men on wonu e mon on fow. Aamiina!

Jaaroore Rawnorde nden

²⁵ Mangu wonanii Alla, on Waawuðo tabintinde on, immorde e Kibaaru Moyýo an on e waajuuji fii Iisaa Almasiihu on, ko yaadi e feññinannde gundoo suudinoodo on gila ka fudðoode saa'iiji ðin, ²⁶ kono o feññiniraama jooni defte annabaabe ðen, wano Alla poomayankeejo on yamiri non, o feññinanaama leyýi ðin fow fii yo ðe gomðin mo, ðe doftoo mo.

²⁷ Mangu wonanii on Alla Bajjo, Jom Faamu, immorde e Iisaa Almasiihu on haa poomaa. Aamiina!

ÉPÎTRE DE PAUL AUX ROMAINS

en Langue Pular (Fouta-Jalon)

République de Guinée

© 2013 Traducteurs Pionniers de la Bible

en collaboration avec

Mission Protestante Réformée